



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 4. An, & qualiter Ecclesiæ competat beneficium restitutionis in
integrum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

pediri posset a revocando illam ad jus Ecclesie. Et ideo etiam Paulus IV. in sua Constitutione, quam refert Petrus Matthæus in suo VIII. decretalium lib. 2. Tit. 2. c. 2. (qua omnes alienationes bonorum, quorumvis Ecclesiasticorum, sine requisitis solennitatibus, & in damnum Ecclesiarum factas, revocavit; *nullaq; temporis prescriptione validari posse* decrevit: quamvis Vallensis h. t. §. 3. n. 4. referat, eandem a Pio IV. revocatam, & reductam ad terminos juris communis, citans Piasecium p. 2. c. 5. a. 4. n. 17. Sed de hac infra tit. 26.

§. 4.

An; & qualiter Ecclesia competat beneficium restitutionis in integrum?

1293 **N**ON agimus hic de casu, quo Ecclesia *repetit* res indebitè, ac nulliter alienatas; de hoc enim actum est à n. 1288. Sed eo, quo alienatio licitè, validèque facta est (nimirum ex causa jure recepta, & servatis debitis solennitatibus) *cum enormi tamen Ecclesie læsione* Et de hoc casu quaestio procedit, an Ecclesia rectè petat in integrum restitui? de hoc casu agitur in c. *Ad nostram* 11. h. t. ubi, cum Fulsensè Monasterium, onere maximo debitorum depressum, necessitate compulsum, villam suam Bonevardo, Laico concessisset in feudum, tali conditione apposità, quod idem Laicus octoginta libras persolveret, pro quibus eadem villa extiterat obligata, quod idem non distulit effectui mancipare; postea tamen præfatum Monasterium advertisset, se per hoc enormiter læsum esse, eo quod de redditibus villæ præfatæ conventus singulis diebus unum ferculum, & in festis XII. Lectionum pisces, vel aliud æquipollens percipere consuevit, ac propterea Pontifici humiliter supplicasset, ut prædictum feudum faceret ad utilitatem Monasterii revocare, præsertim, cum idem laicus primo anno de ipsius proventibus ultra summam perceperit prætaxatam, & per multos postmodum annos suppresserit ejus fructus: Innocentius III. ad iudices delegatos re-

scribens: *Nos ergo, inquit, sic nolentes gravaminibus præfati monasterii providere, quòd alii videamur injuriam irrogare, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus inquisita plenius veritate, si prædictum monasterium propter hoc inveneritis enorme dispendium incurrisse, sæpè dictū laicum, ut, pecunia, quam pro exoneratione feudi prædicti, seu etiam pro utilitate ipsius Monasterii noscitur expendisse, ab eodem Abbate, & Conventu receptà, cum sibi fructus percepti hæctenus sufficere debeant pro labore, præfatum feudum eidem Monasterio dimittat liberum, & quietum moneatis, & per Ecclesiasticam censuram (appellatione remota) compellatis.*

Ex hoc textu deducunt communiter 1294 Doctores, quando Ecclesia in contractu, à se celebrato, enormiter læsa est, illam in integrum restitui, ubi hoc petierit, rescisso contractu, & re utrinque restituta, Ecclesie nimirum re alienata; pretio autem alienatorio, si is, quando contraxit, fuit in bona fide; secus enim dicendum foret juxta n. 1285. Quamvis autem Hostiensis hic V. *revocari*, censet, hic non agi de restitutione in integrum contra contractum validè celebratum; sed tantum per viam nullitatis contra contractum nulliter celebratum, nimirum sine consensu Episcopi, qui de jure intervenire debebat: verus tamen est, contractum fuisse celebratum validè, cum omnibus jure debitis, ut censet Gloss. hic V. *Enorme*, Innocentius, Abbas, & alii; adeoque hic non agi de pura *repetitione* bonorum ob nullitatem actus; sed propriè dicto beneficio in integrum restitutionis; cum decisio Pontificis non fundet se in nullitate contractus, sed in enormi læsione.

Plura tamen ex hoc textu occurrunt 1295 dubia; primum est, quomodo monasterium Bonevardum laicum in hac causa merè temporali convenire potuerit coram Judice Ecclesiastico? cum actor sequi debeat forum Rei, nisi causa sit feudalis? ad hoc respondent Doctores communiter, hunc casum esse specialem, adeoque à communi regula exceptum, consequenter in casu, quo Ecclesia in alienando enormiter læsa, petit in integrum

gram restitui etiam contra laicum, in quem res alienata est, posse ipsam hoc petere etiam apud Judicem Ecclesiasticum, si bona non sint feudalia; adeoque haberi hic casum specialem, in quo actor non sequitur forum Rei; sic Covarru. l. 1. variar. c. 4. n. 2. Rebuff. de except. n. 229. Pereyra, Gutierrez, & alii, quos citat, & sequitur Barbosa in dict. c. ad nostram. n. 3.

1296 Difficultas tamen est, unde desumatur hæc exceptio? fortassis enim apud Pontificem in dato casu contra illum laicum egit, quia erat de territorio, jurisdictioni temporali Summi Pontificis subiecto? Sic enim monasterium, agendo contra illum, secutum fuisset forum Rei; & ideo etiam Pirhing h. t. n. 75. ex Layman refert, in Imperio Romano coram Judice seculari, restitutionem in integrum, si Reus sit laicus, solere peti; Authores tamen, qui faciunt exceptionem, de qua n. 1293. se fundant in eo, quod talis alienatio, cum enormi læsione Ecclesie, contineat saltem naturale sacrilegium, quod est fori tantum Ecclesiastici, quamvis id aliqui hoc negent, ut notavimus l. 2. n. 457.

1297 Alterum dubium est, quomodo in dato casu concessa fuerit restitutio in integrum, postquam ille laicus dictam villam in feudum ab Ecclesia concessam per multos annos jam possedit, adeoque ultra quadriennium; nam elapso quadriennio non est ultra locus restitutioni in integrum, p. c. 1. de in integrum restitutione. Sed r. dictionem *multos* verificari etiam in *duobus*, ut rectè probat Barbosa de dictionib. & clausulis, dict. 174. alias 204. n. 1. Et ideo etiam Gloss. in cit. c. 11. V. *per multos*, ait *forte per duos*; pluralis enim locutio duorum numero contenta est, & habetur ex reg. *pluralis* 40. de reg. jur. in 6.

1298 Dubium tertium est, quomodo in hoc textu Innocentius dicat, Monasterio enormiter læso in alienatione villæ, eam restituendam esse sine fructibus? cum tamen restitutio in integrum faciat restitui rem etiam cum fructibus, cum læsum reponat in statum, quo erat ante contractum, ex quo nata est læsio, contra quam in integrum restituitur. *Vat. Tom. 111.*

ria sunt Doctorum responsiones; nam glossa in presenti, ait, remitti fructus pro labore administrandi istam villam, argumento L. *fructus* 7. ff. solut. matrim. sed si hæc sententia esset vera, sequeretur, nunquam fructus venire in restitutionem, cum semper præcedat administratio ipsius rei restituendæ.

1299 Alii dicunt, in restitutione in integrum, quæ sit ex gratia, non venire restitutionem fructuum per authent. *idem est*. C. de hæret. sic Peregrinus de jure Fisci l. 5. tit. 2. n. 6. Fachineus l. 1. Controv. c. 38. Unde cum in presenti specie in integrum restitutio concederetur Ecclesie ultra quadriennium à jure statutum, Clement. *unic.* de in integr. restit. L. *final.* C. de temporibus in integrum; & ita ex gratia potius, quam justitia daretur, ideo in tali restitutione extraordinaria non veniunt fructus; sed unde habent, restitutionem concessam *primo post quadriennium* à jure statutum? hoc enim non deducitur ex textu, ut ostensum est. Deinde nego in dato casu restitutionem concessam *ex gratia*; quia propter enormissimam læsionem etiam ultra quadriennium, non ex gratia, sed ex justitia, & jure sic disponente, Ecclesia restituitur, exc. 1. ibi: *Vel alia rationabili causa*. c. 2. ibi: *nisi aliquid rationabile appareat*; de in integr. restit. in 6. sic Covarr. l. 1. variar. c. 13. n. 10. at in presenti læsio fuit enormissima, cum ex fructibus primi anni tantum percepisset laicus, quantum pro villa dederat monasterio.

1300 Alii volunt in hoc casu, fructus non restitui propter naturam contractus feudalis, in quo à feudatario, pro labore, & servitio, quod exhibet Domino, fructus percipiuntur, ut in c. 1. de feud. quæ interpretatio suadetur ex illis verbis: *Cum fructus illi sufficere debeant pro labore*; quæ non sunt intelligenda de solo labore impensò in cultura, & colligendis fructibus, ut Glossa voluit, sed de labore, seu servitio, ad quod ex natura contractus feudalis tenebatur ex c. 1. §. *hujus autem*, in quibus causis feudum amittatur, ut in usibus feudorum. Verum restitutio in integrum æqualiter competit Ecclesie, & Minori contra contractus indefinitè, ex quibus eis læsio provenit, L. *Si Minor*, L. *Si restitutio*, ff. de Minoribus;

bus; ergo, si ex aliis contractibus, etiam laeso ex contractu feudali, restitutio fructuum facienda esset; præsertim, cum Servitium Vasalli propriè non veniat nomine laboris, de quo tamen fermo est in textu. Rectius igitur dici videtur in hoc casu fructus vasallo remissos esse ab Innocentio, *pro labore*, non eo, quem Monasterio, ut Vasallus præstitit; sed illo potius, *quem exhibuit, monasterium liberando à tantis debitis contractis, recognitione quadam beneficii Monasterio exhibuit; fructibus cæteroque de jure restituendis*.

ARTICULUS X.

De pœnis res Ecclesie contra
Canones alienantium.

1301 **Q**UÆSTIO fieri potest de pœnis, quæ impositæ sunt alienationibus activis seu alienantibus res Ecclesie; vel alienatum recipientibus extra casus à jure permisos; vel absque debita solemnitate? impositis inquam, vel in Extravag. *Ambitiose*; vel aliis Constitutionibus Pontificum, *insertis juri communi*. Castropal. tom. 2. tr. 12. D. *unic* p. 15. §. 6. n. 7. censet, nullam *ipso jure* pœnam impositam esse locis illis, quibus extravagans *Ambitiose* recepta non est; illam autem in hac parte ferè nullibi esse receptam testatur Sylvest. v. *alienatio*. q. 15. Sarmiento 1. part. de re ditib. c. 2. n. 20. Vasquez. eod. in opusc. c. 2. §. 2. dub. 7. n. 32. Bonac. D. 3. de contract. feud. q. 8. p. 4. n. 14. Suarez. tom. 5. de censur. D. 23. sect. 6. n. 3. Navar. sum. cap. 27. n. 149. in illis autem locis, in quibus dicta extravagans recepta est, puniri alienantes, Episcopos & Abbates, interdicto ab Ecclesie ingressu, in quo, si per sex menses perduraverint, suspenduntur à regimine, & administratione tam in temporalibus, quam spiritualibus Ecclesie, cui præsumunt. Quod si alienantes inferiores Episcopis, & Abbatibus sint, privantur beneficio, vel officio illius, cujus bona alienare præsumserunt, insuperque excommunicationem incurrunt, qua etiam recipientes alienatum comprehenduntur.

1302 Circa istam quæstionem not. 1. in t. A-

postolicas. 13. §. *quisquis*. 12. q. 2. statutum esse, ut quisquis bona Ecclesiastica indebitè alienaverit, deponatur, ut pravari-cator divinarum legum, & præceptorum: cassata videlicet omnino, quæ facta est in Scriptis, vel sine Scriptis ab Episcopo venditione, vel emphyteutica traditione, vel alia qualibet alienatione, cimeliorum scilicet, & salariorum locorum: qui verò emerit, aut perceperit aliquid ex prædictis Cimeliis, vel Salariis, & non restituerit Ecclesie iterum, quæ Ecclesie sunt, vel non dederit ad incidendam chartam venditionis, vel emphyteuseos, sit anathema, usque dum fecerit, quod ab hac sancta, & universali Synodo confirmatum est. Deinde in c. *Si quis*. 6. h. t. constitutum esse, ut alienator, & is, ad quem res alienata transivit, nisi celeri restitutione sibi prospexerint, uti, & alienationi subscribens, *anathemate feriatur*; quod intellige, si alienatio perfecta sit, traditione secuta; cum autem hæc jura loquantur inæqualiter, & quidem c. *Apostolicas*, dicat: *Sit anathema*; quod denotat *latam* sententiam; & c. 6. *anathemate feriatur*, quod explicat sententiam *ferendam*, videtur accipiendum ex his 2. juribus, quæ poenalia sunt, quod jure noviori in c. 6. statutum est, cum sit benignius.

Not. 2. in pluribus sacris canonibus, 1303 c. *Monachus*. 18. c. *quisquis*. 19. §. *quod sic calliditate*; c. *Diaconi*. 35. junct. gloss. in casu. 12. q. 2. statui, ut, si Prælatum, vel Rectorem Ecclesie, illegitimè alienans, in revocanda alienatione contumax sit, etiam à Prælatura deponatur, vel removeatur ab administratione, & officio; item, Religiosum, qui Ecclesie Rector constitutus est, & ejus jura ultra tempus locavit, suspensionem ab officio *ipso jure* incurrere per Clement. 1. h. t. Quæ verò pœnæ contineantur in Extravag. *Ambitiose*; & recentiore Constitutione Urbani VIII. & in quibus hæc differat ab illa, colligi possunt ex dictis à n. 1157.

Not. 3. quæ res, & bona Ecclesiarum petunt, & impetrant à Laicis, etiam Regibus, excludi à communione Ecclesie, ac impetrationem ipso jure irritam esse, c. *Qui res*. 2. h. t. ibi: *qui res Ecclesie petunt à Regibus, & horrenda cupiditate impulsu gentium substantiam rapiunt,*
irritæ